

2022_Anul AGÂRBICEANU (XXXVIII): „În întuneric” la Bucium Șasa?
 - anii cei dintîi ai slujbei! - parohia mea de mineri la minele de aur era săracă?
 - tezismul poporanist!

Anii cei dintîi ai slujbei sînt plini de dezamăgiri pentru cei mai mulți dintre oameni ...

Peste tot se întindea ca o pecingine neagră sărăcia cea mai cumplită ...!

parohia mea de mineri la minele de aur era săracă!

Credincioșii nu se îmbulzeau la slujbe, ca în alte regiuni!

1906 - 1910

Casa în care a locuit Ion Agârbiceanu

simbol al unei nostalgii de evadare imposibilă!

entuziasmați de peisajul sălbatic al Apusenilor!

Agârbiceanu urmărește cu interes crescînd fenomenul poporanist!

2022 pe urmele lui Ion Agârbiceanu 2022

Anul Agârbiceanu Anul tinerilor oțeliți!

Bucium - Șasa

șagunism - tribunism

În cap „În întuneric” sunt descriși primii ani de preoție ai tânărului scriitor Ion Agârbiceanu, în comuna Bucium Șasa, prezentată succinte, de criticul Mircea Zaciuc: «Bucium-Șasa e a „șasea” comună dintre Buciumele înșirate pe aceeași vale îngustă în Munții Apuseni: Bucium-Cerb, Bucium-Izbita, Bucium-Muntariu, Bucium-Poeni, Bucium-Sat și Bucium-Șesa (=șeasa=șasa), sat așezat la aproximativ 33 kilometri de Roșia Montană. La începutul secolului nu avea cale ferată (gara era la Zlatna). În centru se afla biserica de piatră, ridicată la 1821; alături, casa parohială, tot din piatră, zidită în 1848. Școala cu ziduri aspre de piatră, datează din 1830, avînd vreo șaptezeci de școlari. Parohia era întinsă, căci sub jurisdicția ei se aflau celelalte „Buciume”, considerate „filii”. Filiile formau o singură comună politică. Buciumani. În inima Țării de piatră, vechimea și peisajul sever erau străjuite de silueta întunecată a muntelui Corabia - simbol al unei nostalgii de evadare imposibilă, nava sumbră plutind peste pădurile vinete, sub un cer încruntat. În inima acestui munte erau „băi de aur” deschise de romani, dar aurul era cunoscut pe aici de populațiile mult mai vechi, Agatîrșii. Romanii își au prin preajmă mormintele.

Băștinași au dăinuit - cimitirele lor nu se cunosc. (...) Proprietatea parohială consta în loc arător de un jugăr și două care de fin. Cînd s-a făcut biserica de piatră, la edificarea ei a contribuit episcopul Ioan Bob cu 400 florini. Venitul „congrual” era de 963 coroane și 80 fileri. Înaintea lui Agârbiceanu fusese

preot în Bucium-Șasa **Ariton Popa**, avansat protopop la Reghinul Săsesc, iar înaintea acestuia, **Iosif Ciura** (între 1840-1899), bunicul scriitorului Al. Ciura. Parohia erau una din cele mai sărace.

O arată deschis Agârbiceanu însuși: „**parohia mea de mineri la minele de aur era săracă**”, adăugând că enoriașii nu excelau prin cucernicie și nici prin apelul la ceremoniile cu plată: „Aveam un salariu de 33 coroane, și ce pica după patrafir, nimica toată. **Credincioșii nu se îmbulzeau la slujbe, ca în alte regiuni.** În patru ani cât am păstorit la Bucium-Șasa, n-am slujit nici un maslu, deși erau bolnavi și suferinzi”. Timp de patru ani (1906-1910) noul paroh n-avea să întâlnească în peisajul ursuz, nu lipsit de o măreție severă, printre oamenii întunecați, a căror veselie rară era ea însăși incisivă, nici un zîmbet, nici măcar un cântec sau un hăulit de flăcău, seara pe ulița satului. **Peste tot se întindea ca o pecingine neagră sărăcia cea mai cumplită.** Prosperitatea iluzorie de odinioară, rezultat al exploatării prădalnice a zăcămintelor aurifere, bogate pe la mijlocul veacului trecut, se spulberase cu o generație înainte, lăsînd în urmă doar fantasma aurului, febra lui tiranică. Pînă și în peisajul sălbatic, așa de diferit de acela al Cenăzii ori al satelor de pe Someș și Tîrnave, Agârbiceanu surprindea o chinuită resemnare, împletită cu îndîrjirea, sub cenușa căreia păleau amintirile de la 1848. Nimic din ce întâlnea în cele șase Buciume nu-i fusese dat să vadă - cel puțin în asemenea grad - înainte. Chipurile țăranilor din copilăria lui erau altfel, mai luminoase și mai dispuse la vorbă; dealuri domoale și livezi roditoare se țineau de mîna înconjurînd satul; pădurile „erariului” și cea de la Tufe, unde petrecuse atîtea ceasuri de încîntare, se întindeau umbroase și primitoare, fără nimic ostil, pînă departe. Peste tot era în peisajul natal un ritm familial și cald. Dincoace, tonurile verzi-vinete erau sumbre, zîmbetul se ștergea treptat de pe fața omului și de pe aceea a naturii. Singură pădurea de la Dealul Mare, la intersecția șesului Ampoiului cu Abrudul, pădurea de fagi bătrâni cu colonne fantastice de dom vegetal, aducea o notă solemnă, comparabilă cu orga de bazalt a Detunetei - admirată ca o muzică de Bach împietrită în ere geologice uitate. Contactul cu umanitatea acestei Țări de piatră îl dezarmează. Dorise să vină aici, mînat de exaltarea eroismului moțesc din anii revoluției. Bravase ideea sărăciei, declarînd că vrea doar să se avînte în vîltoarea vieții, să-i guste valurile, sătul de lumea sterilă a sălilor de curs, a cancelariilor și bibliotecilor, de atmosfera lîncedă a orașelului metropolitan, cu viața-i somnolentă sub care mocneau intrigi clericale, dar și de agitația Budapestei. Un vis eroic, aspru și tonifiant, îl îndemnase să ceară o parohie în Apuseni. Durerosul dezacord dintre vis și realitatea cutremurătoare produce asupra-i efectul unui șoc (retrăit mult mai tîrziu și de Geo Bogza). Opera se încarcă de noi sensuri etico-sociale.

„**Anii cei dintîi ai slujbei** - notează Agârbiceanu - **sînt plini de dezamăgiri pentru cei mai mulți dintre oameni;** realitățile vieții iau locul visurilor, lupta grea pentru existență alungă departe preocupările idealiste din anii de școală și de ... pregătire pentru viață! Numai pregătire pentru viață nu se poate numi o educație care te pune dezarmat, ca pe un pui golaș, pe pragul vieții ... Și nu te zăpăcesc numai piedicile ce se pun în calea propriei tale vieți. Visurile nu se risipesc numai prin suferințe și greutăți proprii, ci și prin întâlnirea lor în viața altora. Greu îți vei mai clădi o concepție optimistă dacă în anii cei dintîi ai contactului cu realitatea ți-e dat să vezi numai întuneric, suferință și mizerie la aproapele tău ...”. Reacția primă de uimire, e înlocuită treptat cu observarea apropiată a ceea ce se petrece în jur. Scriitorul întreprinde o anchetă. Satul patriarhal și „idilic”, evocat în „Mistrețul”, „Cula Mereuț” și „Căprarul”, teritoriul al amintirilor ingenuie, dispare; imaginile copilăriei încep să pălească, neașteptat; în schimb, se accentuează notele simptomatice din „**Glas de durere**”. În lumea unde pătrunde scriitorul, relațiile capitaliste se infiltraseră cu mult înainte, avuseseră deci tot timpul să-și desăvârșească ravagiile. **Însuflețit**

de lecturi poporaniste, scriitorul-paroh se simte un nou Popa Tanda: prefăcându-se că acceptă realitatea înconjurătoare, își pune în gând s-o transforme. Dar cum? Problema e dezbătută în nuvela „În luptă” (titlu semnificativ pentru starea de spirit a proaspătului preot de țară) cu care își inaugurează colaborarea la „Viața românească”, din primul ei an de apariție (1906, nr. 7 și 8). Eroul, tânăr preot din Ardeal „rîvnea să îmbunătățească și situația materială a parohienilor săi”.

Tezismul poporanist al scrierii e manifest ca și iluzia căreia autorul îi cădea victimă. Soluțiile grupării ieșene i se păreau însă demne de meditație, într-un moment când „Lucefărul” trecea printr-un impas. **Agârbiceanu urmărește cu interes crescînd fenomenul poporanist**, personalitatea lui Ibrăileanu îi inspiră un imens respect, urmînd idealizării necondiționate a lui Iorga. „Viața românească” era o lectură cu atît mai rîvnită, cu cît revista era pusă sub interdicție în Austro-Ungaria. Sub diferite coperte false, cu titluri tipărite adhoc, ea a avut totuși o foarte largă circulație în mediile intelectuale de aici, reeditînd, în alte împrejurări, mai vechea influență exercitată asupra spiritului transilvan de către „Convorbirile literare”. Ea beneficia de altfel de antecedentul prestigiului revistei Junimii în Ardeal. Problematika socială dezbătută în pagini îl pasionează de-a dreptul. În ordinea interesului, Agârbiceanu citează articolele lui Stere, criticele lui Ibrăileanu, proza tînără, ideile din Neo-iobăgia lui Gherea, descoperite dintr-o recenzie etc. Faptul apoi că era prima publicație care plătea colaborările, făcea o puternică impresie. (...) În vara 1906 o întîmplare îi aduce în cale redacția tînără a revistei „Ramuri”. C.Ș.Făgețel, D.Tomescu, N.Vulovici, care făceau o ascensiune pe Detunata, poposesc în Bucium Șasa, în casa parohială, prilej de bucurie amestecată cu oarecare neliniște, familia preotului, abia instalată, trăind în serioase lipsuri. Agârbiceanu simte încîntarea unei discuții literare, cu niște confrăți foarte tineri, vorbind o limbă melodiosă (era întîia oară că se întreținea cu o societatea intelectuală „de dincolo”).

La rîndu-le, **musafirii erau entuziasmați de peisajul sălbatic al Apusenilor**».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-agarbiceanu-xxxviii-in-intuneric-la-bucium-sasa-anii-cei-dintii-ai-slujbei-parohia-mea-de-mineri-la-minele-de-aur-era-saraca-tezismul-poporanist-166317.html>

The screenshot shows the Tribuna.ro website interface. At the top, there is a navigation bar with the Tribuna logo and the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". Below the logo, there are several banners: "Forumul Regional al Apei 'Dunăre-Europa de Est' Expo Apa 2022", "PAVILIONUL EXPOZIȚIONAL REDAL EXPO - SIBIU DIN 28-30 SEPTEMBRIE", and "Asociația Muzică și Art". The main content area features a red navigation bar with categories: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. Below the navigation bar, the article title is displayed in a large font, followed by the author's name, publication date, and statistics. To the right of the article title, there are two promotional images: a pair of blue jeans with a "-42%" discount tag and a red t-shirt with a "NOU" tag.

În: *Tribuna*, 18 septembrie 2022